

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМ. ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Виконавча влада в Україні**

**ПРОГРАМА  
нормативної навчальної дисципліни  
підготовки бакалаврів  
спеціальності 081 Право  
галузь знань 08 Право**

**м. Івано-Франківськ  
2019 рік**

## РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Навчально-науковим юридичним інститутом Вищого державного навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

## РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Доцент кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права  
Розвадовський В.І.

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту

в березні 2019р. протокол № 7

## ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни “Виконавча влада в Україні” для студентів навчально-наукового юридичного інституту за спеціальністю «Право» розроблена на основі діючого законодавства України та з урахуванням досягнень науки адміністративного права.

За Конституцією України державна влада реалізується за принципом її розподілу на законодавчу, виконавчу і судову гілки влади. Втілення в життя даного принципу обумовлює необхідність виявлення умов ефективного функціонування виконавчої влади, визначення конституційних засад її організації, функціонального і структурного впорядкування тощо. Ці питання набувають ключового значення в ході державно-правового розвитку країни, підготовки на основі Конституції законодавчих актів, що розвивають і деталізують конституційні ідеї, положення і вимоги.

Адже саме сьогодні вихід нашого суспільства із системної кризи потребує такої організації виконавчої влади, яка б забезпечувала істотне підвищення дієвості та ефективності державного управління. Насамперед в тих сферах, де переважає державна власність, здійснюється правоохоронна діяльність держави.

Актуальність вказаних проблем підтверджують положення Концепції адміністративної реформи в Україні, де поруч з іншими завданнями провідне місце відводиться таким, як:

- формування ефективної організації виконавчої влади як на центральному, так і на місцевому рівнях управління;
- формування сучасної системи місцевого самоврядування;
- запровадження нової ідеології функціонування виконавчої влади і місцевого самоврядування як діяльності щодо забезпечення реалізації прав і свобод громадян, надання державних та громадських послуг.

Найважливішими завданнями дисципліни є:

- визначити поняття органів виконавчої влади України;
- здійснити аналіз норм чинного законодавства України, що регулює діяльність у цій сфері державної діяльності;
- розглянути структуру виконавчої вертикалі влади;
- висвітити порядок формування органів виконавчої влади;
- окреслити та розмежувати компетенцію вищого, центральних та місцевих органів виконавчої влади.

Реалізація вказаних завдань набуває особливої актуальності у зв'язку із відміною Конституційним судом України конституційної реформи 2004 року і поверненням Української держави до президентсько-парламентської форми правління. Останнє призвело до повернення Президенту України контролю над урядом та широким повноважень у сфері виконавчої влади; внесення змін до чинного законодавства, що регулює статус органів виконавчої влади, зокрема, прийняття Закону України «Про Кабінет Міністрів України» у новій редакції.

Вивчення спецкурсу «Виконавча влада в Україні» передбачає глибоке вивчення і аналіз діючого законодавства у сфері регулювання статусу і діяльності органів виконавчої влади центрального і місцевого рівнів, опанування навиків застосування таких норм.

У результаті опанування теоретичного і прикладного матеріалу цієї дисципліни майбутні фахівці повинні

**знати:**

- співвідношення “державного управління” і “виконавчої влади”;
- зміст та порядок здійснення державного управління, його функції, форми та методи управлінської діяльності;
- зміст ключових нормативно-правових актів у сфері виконавчої влади, тенденції розвитку вітчизняного законодавства у цій галузі;
- поняття державного апарату, систему органів виконавчої влади;

- повноваження Президента України щодо виконавчої влади;
- правову основу організації та діяльності Кабінету Міністрів України;
- поняття та систему центральних органів виконавчої влади;
- статус міністерств як провідних центральних органів виконавчої влади;
- статус урядових органів державного управління, їх компетенцію;
- правову основу організації та діяльності місцевих органів виконавчої влади - територіальних органів центральних органів виконавчої влади та місцевих державних адміністрацій;
- співвідношення повноважень органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування;
- поняття та ознаки правових актів управління;
- засади взаємовідносин фізичних і юридичних осіб та виконавчої влади;
- поняття, види, статус державних службовців, порядок проходження державної служби;
- особливості надання адміністративних послуг, як публічно-сервісної складової діяльності демократичної держави.

**ВМІТИ:**

- знаходити необхідну інформацію щодо статусу та порядку реалізації повноважень органами виконавчої влади;
- користуватися нормативно-правовим актами у сфері виконавчої влади (порівнювати і аналізувати норми; тлумачити і застосовувати чинне законодавство; узагальнювати практику та робити відповідні висновки);
- правильно і доцільно застосовувати нормативну базу на практиці, кваліфікувати дії органів державної влади, їх службових і посадових осіб;
- на основі чинного адміністративного законодавства вирішувати практичні завдання;

- вирішувати спори щодо порядку проходження державної служби;
- захищати права фізичних та інтереси юридичних осіб у сфері державного управління і виконавчої влади юрисдикційними способами та у судовому порядку.

## ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

### **Тема 1. Виконавча влада як гілка влади в Україні.**

Поняття державного апарату. Органи державної влади та їх система. Функціональна та організаційна єдність системи органів державної влади. Класифікація органів державної влади за видом (формою) державної діяльності органу. Специфічні риси органів судової влади та органів виконавчої влади. Повноваження Президента України щодо виконавчої влади. Скріплення актів Президента України підписами Прем'єр-міністра України і міністра, відповідального за акт та його виконання. Співвідношення “державного управління” і “виконавчої влади”. Ознаки, якими визначається сфера здійснення виконавчої влади. Система органів виконавчої влади. Поняття та зміст управлінських відносин в системі органів виконавчої влади. Субординаційні відносини. Координаційні відносини. Спрямування та координація органів виконавчої влади. Реординаційні відносини.

### **Тема 2. Кабінет Міністрів України.**

Правова основа організації та діяльності Кабінету Міністрів України. Принципи діяльності та завдання Кабінету Міністрів України. Компетенція Уряду. Склад Кабінету Міністрів України. Права членів Кабінету Міністрів України, вимоги до них. Порядок призначення Прем'єр-міністра України. Порядок призначення членів Уряду. Складення повноважень Кабінетом Міністрів України перед новообраною Верховною Радою України. Відставка Уряду. Припинення повноважень членів Кабінету Міністрів України. Повноваження Прем'єр-міністра України. Повноваження Першого віце-прем'єр-міністра України (віце-прем'єр-міністра України). Повноваження Міністра України. Засідання Кабінету Міністрів України. Секретаріат Кабінету Міністрів України. Урядові комітети. Дорадчі та консультативні органи.

### **Тема 3. Центральні органи виконавчої влади в Україні.**

Поняття та система центральних органів виконавчої влади. Міністерство – провідний центральний орган виконавчої влади. Урядові органи державного управління, їх компетенція. Сучасний стан та перспективи правового регулювання діяльності центральних органів виконавчої влади. Правовий статус державних комітетів (державних служб). Правовий статус центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом. Організація роботи центральних органів виконавчої влади.

### **Тема 4. Місцеві органи виконавчої влади України.**

Поняття місцевого рівня виконавчої влади. Правова основа організації та діяльності місцевих органів виконавчої влади. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади. Правовий статус місцевих державних адміністрацій. Завдання та повноваження місцевих державних адміністрацій. Апарат місцевої державної адміністрації. Структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій, їх завдання та функції. Територіальні органи центральних органів виконавчої влади. Їх завдання та функції. Відносини місцевих державних адміністрацій з іншими органами виконавчої влади та громадянами.

### **Тема 5. Співвідношення виконавчих та місцевих органів влади в Україні.**

Поняття та система місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування. Правовий статус органу місцевого самоврядування. Проблемні питання компетенції місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Співвідношення делегованих повноважень органів місцевого самоврядування сіл, селищ, міст та контрольних повноважень органів виконавчої влади за їх здійсненням органами місцевого самоврядування. Співвідношення власних повноважень самоврядних органів та повноважень місцевих державних адміністрацій, що безпосередньо стосуються управління селом, селищем, містом. Правове регулювання співвідношення повноважень місцевих органів виконавчої



влади та повноважень органів місцевого самоврядування районів і областей.

### **Тема 6. Нормативно-правові акти виконавчої влади в Україні.**

Поняття та ознаки правового акту управління (підзаконність, офіційність, загальнообов'язковість, компетентність, односторонність волевиявлення, належна оформленість, упорядкувальний вплив на суспільні відносини, визначеність місця в ієрархії правових актів управління, юридичне значення). Класифікація актів управління за критерієм юридичної природи актів управління, за критерієм суб'єктів, які видають адміністративно-правові акти, за критерієм юридичної форми, за критерієм сфери дії, за порядком прийняття адміністративно-правових актів, за критерієм функціонального змісту адміністративно-правових актів, за критерієм "пов'язаності" адресатів виділяють, за формою, за характером повноважень, за ступенем складності, залежно від дати початку дії акту, залежно від обсягу повноважень суб'єкта влади. Нормативні акти управління. Індивідуальні акти управління. Вимоги до актів управління. Прийняття актів управління. Акти Кабінету Міністрів України: види, їх розробка та прийняття.

### **Тема 7 Громадяни і виконавча влада: засади взаємовідносин**

Основні засади демократичних відносин влади і громадян. Необхідність утвердження пріоритету прав і свобод людини. Права громадян та гарантії їх реалізації виконавчою владою. Державні службовці у відносинах з громадянами. Основні принципи державної служби. Обов'язки державних службовців. Загальні правила поведінки державного службовця. Поняття та ознаки адміністративних послуг. Класифікація адміністративних послуг за рівнем встановлення повноважень щодо надання адміністративних послуг та видом правового регулювання процедури їх надання, за критерієм платності, за змістом публічно-службової діяльності щодо надання адміністративних послуг, за предметом (характером) питань, щодо вирішення яких звертаються приватні особи. Поняття та види звернень громадян до

органів виконавчої влади. Скарги та порядок їх розгляду. Права громадянина, який звернувся зі скаргою. Обов'язки органу державної влади. Проект Адміністративно-процедурного кодекс. Відносини, що планується ним врегулювати. Поняття адміністративної процедури та адміністративного провадження. Принципи адміністративної процедури. Учасники адміністративного провадження. Адміністративний орган та його повноваження. Права та обов'язки особи в адміністративному провадженні.

### **Тема 8. Державна служба в Україні**

Порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців. Порядок створення та склад конкурсної комісії. Умови проведення конкурсу. Етапи проведення конкурсу. Документи, що подаються до конкурсної комісії особою, яка бажає взяти участь у конкурсі. Порядок проведення іспиту. Прийняття рішення конкурсною комісією. Оскарження рішення конкурсної комісії. Порядок формування кадрового резерву для державної служби. Призначення на посаду державного службовця. Проходження служби державним службовцем. Ранги та категорії посад. Просування по службі. Заходи дисциплінарного впливу, що застосовуються до державного службовця. Порядок проведення атестації. Атестаційна комісія. Рішення атестаційної комісії. Оскарження рішення атестаційної комісії. Припинення державної служби. Відставка державного службовця. Основні напрями розвитку державної служби в Україні.

### **Тема 9. Органи виконавчої влади в зарубіжних країнах**

Процедури формування уряду в зарубіжних країнах. Континентальна модель визначення складу уряду. Англо-американська модель визначення складу уряду. Склад уряду. Політична відповідальність уряду перед парламентом. Відповідальність з використанням процедури імпічменту. Центральні органи виконавчої влади. Місцеві органи виконавчої влади.

## ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ

### Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996р. // [www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua).
2. Кодекс адміністративного судочинства України. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 176 с.
3. Про боротьбу з корупцією: Закон України від 5 жовтня 1995р. // [www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua).
4. Про державну службу: Закон України № 3723-ХІІ від 16.12.1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.
5. Про звернення громадян: Закон України № 393/96-ВР від 02.10.1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
6. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 16 травня 2008р. (втратив чинність)// Офіційний вісник України. – 2008. – №36. – Ст. 1196.
7. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 7 жовтня 2010р. // [www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua).
8. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 4 лютого 1998р.// [www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua).
9. Про місцеві державні адміністрації: Закон України № 586-ХІV від 9 квітня 1999 р. // [www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua).
10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // [www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua).
11. Про надзвичайний стан: Закон України від 26 червня 1992р.// [www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua).
12. Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації: Закон України від 23 вересня 1997р.// [www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua).

13. Про систему центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України № 1572/99 від 15.12.1999 р. // Офіційний вісник України. – 1999. – № 50 (із змінами і доповненнями).// [www.rada.kiev.ua](http://www.rada.kiev.ua).
14. Загальне положення про колегію центрального органу виконавчої влади і місцевої державної адміністрації затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 2 жовтня 2003 р. №1569 // Офіційний вісник України. – 2003. – №40. – Ст. 2107.
15. Класифікатор звернень громадян, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України №858 від 24 вересня 2008 р. // Офіційний вісник України. – 2008. – №73.
16. Положення про формування кадрового резерву для державної служби, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2001 р. №199 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 9. – Ст.367.
17. Про затвердження Порядку взаємодії органів виконавчої влади з питань захисту державних інформаційних ресурсів в інформаційних та телекомунікаційних системах: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002р. № 211
18. Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 04 січня 2002р. №3
19. Програма розвитку державної служби на 2005-2010 роки, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 8 червня 2004 року № 746.
20. Порядок спрямування і координації діяльності центральних органів виконавчої влади через відповідних міністрів, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 1229 від 21 грудня 2005 р. // Офіційний вісник України. – 2005. – № 52. – Ст. 3272.
21. Положення про урядовий орган державного управління, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 22 лютого 2000 р. N 386 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 8. – Ст. 317.

22. Порядок проведення конкурсу на заміщення вакантних посад державних службовців, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2002 р. №169 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 8. – С.351.

23. Положення про проведення атестації державних службовців, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 р. №1922 // Офіційний вісник України. – 2001 р. – № 1. – С. 27

24. Типовий порядок здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2004 р. № 1453

25. Типовий регламент роботи центрального органу виконавчої влади, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України 19 вересня 2007 року №1143 // Офіційний вісник України. – 2007. – №71. – Ст. 2681.

26. Загальні правила поведінки державного службовця, затверджені Наказом Головного управління державної служби України №58 від 23.10.2000 р. // Офіційний вісник України – 2000. – № 45. – Ст. 1971.

#### **Основна література:**

1. Адміністративне право України. Підручник / За заг. Ред. Т.О. Коломоєць.- К.: Істина, 2009. – 480с.
2. Дерещ В.А. Органи виконавчої влади України та управлінські відносини. Монографія. – К.: ТОВ “Юридична думка”, 2007. – 180 с.
3. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: Навчальний посібник / За заг. ред. Н.Р. Нижник, В.М. Олуйка. – Львів, 2002. – 352с.
4. Державне управління та адміністративне право в сучасній Україні: актуальні проблеми реформування / За заг. ред. В.Б. Авер'янова, І.Б. Коліушко. - К., 1999. -210с.

5. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Юстініан, 2007.-363с.
6. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики/ За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Факт, 2003. – 384 с.
7. Ефективна публічна адміністрація (довідник для міністрів) // Автори-упорядники: І.Коліушко, В. Тимошук. – К., 2006. – 32 с.
8. Карабін Т. Співвідношення повноважень місцевих органів публічної влади. Монографія. – Ужгород:ЗакДУ, 2006. – 156 с.
9. Коментар до Закону України «Про державну службу» від 16 грудня 1996р.// інтернет-видання "ЮРИСПРУДЕНЦІЯ он-лайн" <http://www.lawyer.org.ua>
10. Ортинський В.Л., Кісіль З.Р., Ковалів М.В. Управління в органах виконавчої влади України: Навчальний посібник.-К.: Центр навчальної літератури, 2008.-196с.
11. Ославський М.І. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади: Навч.посіб.-К.:Знання, 2008.-216с.
12. Остапенко О.І., Кісіль З.Р., Ковалів М.К. Виконавча влада і адміністративне право: навч.посібник.-2-ге вид.- К.: Алерта; КНТ; ЦЦЛ, 2009.-636с.
13. Права громадян у сфері виконавчої влади: адміністративно-правове забезпечення реалізації та захисту. За заг. ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Наукова думка. – 2007. – 586 с.
14. Сушинський О.І. Місцеві державні адміністрації в Україні: концептуальний політологічно-правовий аспект. – Львів: Світ, 2002.-196с.

#### Додаткова література:

1. Біла В. Публічний (правовий) режим адміністративних договорів за участю органів ДПС // Підприємництво, господарство і право.- 2010.- №1.-С.24-37
2. Бояринцева М. Адміністративно-правовий статус громадян: до питання про склад елементів // Право України. - 2002. - № 8. - С.21 - 25.

3. Буренко Т. Формування базисних інституцій та організацій з надання державних адміністративних послуг в Україні // Збірник наукових праць національної державного управління при Президенті України.-2009.-№1.-№1.-С.270-277
4. Бурлака О. Стадії атестаційних проваджень // Підприємництво, господарство і право.-2004.-311.-С.120-125
5. Весельська Т. Адміністративні процедури та їх індивідуально-регламентаційних характер // Право України.- 2009.-№7.-С.141-145
6. Дробуш І. Розмежування функцій органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади // Право України. — 2001. — № 10.- С.36-39
7. Житкова І. Щорічна оцінка державних службовців // Кадровик.-2009.-№5.-С.74-85
8. Задихайло Й. Нормотворча діяльність Уряду України: шляхи забезпечення та верховенство права // Вісник Академії правових наук України.-2008.-№2.-С.253-261.
9. Кірмач А. Дисциплінарна відповідальність та службове розслідування щодо державних службовців // Підприємництво, господарство і право.- 2010.- №1.- С.42-44
10. Коліушко І., Тимошук В. Управлінські послуги — новий інститут адміністративного права // Право України. — 2001. — № 5. — С. 30-34
11. Неумивайченко Н. Правила поведінки державних службовців: практичні питання // Право України. — 2001. — № 2. — С. 80-84
12. Неумивайченко Н. Припинення трудових правовідносин з державними службовцями // Право України. — 2001. — № 4. — С. 62-68
13. Ніколаєнко К.В. Види адміністративних послуг в Україні // Держава і право.-2007.-№38.-С.319-325
14. Педько Ю. Адміністративна юстиція і адміністративна юрисдикція: деякі теоретичні та практичні питання співвідношення // Право України. — 2001. — № 10.- С.32-34

15. Полохович В. Адміністративно - правовий захист особи у відносинах з органами державної влади // Право України. - 2003. - № 5. - С.41-47
16. Процевський В. Виникнення трудових правовідносин з державними службовцями // Право України. — 2001. — № 11. - С. 75.
17. Серода В. Історія розвитку публічної скарги // Підприємництво, господарство і право.- 2010.-№8.-С.44-49
18. Тимченко І. Державний ресурс: державні службовці. //Дзеркало тижня.- 2010.-27 лютого(№8).-С.14-17
19. Хуснутдінов О. Місцеве самоврядування: історія і сучасність // Зовнішні справи.-2010.-№3/4.-С.12-15
20. Циганюк Н. Юридична відповідальність державних службовців в Україні: загальна характеристика //Вісник Національної академії державного управління при Президентові України.- 2005.-№2.-С.490-494.